

ČT1, Dobré ráno s Českou televizí, 22.9.2006

## Nezaměstnanost a platy v Evropě

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka  
-----

Odborníci na nezaměstnanost z celé Evropy se sjeli do České republiky. Praha totiž hostí kongres Evropské asociace ekonomů trhu práce. Výsledky svých výzkumů tu prezentují čtyři stovky ekonomů. Ve studiu Dobrého rána teď vítám z nich. Michaela Burdu z USA, který přednáší na berlínské Humboldtově univerzitě. Hezké ráno.

Michael BURDA, Humboldt Univerzity Berlin  
-----

Dobré ráno.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka  
-----

A také ekonomu Libora Duška z institutu CERGE-EI. Hezké ráno i vám.

Libor DUŠEK, ekonom  
-----

Dobrý den.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka  
-----

Já začnu u vás. Ekonomové trhu práce se setkávají každoročně. Letos pro místo svého setkání tedy zvolili Prahu. Dá se říci, o kterých tématech budete mluvit, která teď považujete za nejožehavější?

Libor DUŠEK, ekonom  
-----

Ekonomy trhu práce teď zajímá zejména dopad institucí trhu práce, například regulací pracovních smluv na nezaměstnanost, dopad daní na mzdy, náklady firem a zaměstnanost, dopad školských politik, účinnost školských politik na vzdělání a budoucí ekonomický růst a hodně aktuální téma poslední doby je migrace.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka  
-----

To znamená, která z těchto témat nejvíce zajímají pana Burdu?

Michael BURDA, Humboldt Univerzity Berlin  
-----

Já se zajímám o evropské země a nezaměstnanost v Evropě a také o dopad nezaměstnanosti na to, jak fungují společnosti, jak se ve společnosti stěhují peníze a jak fungují trhy.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka  
-----

Přece jenom nabízí se srovnání. Česká čísla nezaměstnanosti neustále klesají. Pokud porovnáme právě Českou republiku se zeměmi s podobnou minulostí, Polsko, Maďarsko, Slovensko i právě bývalé východní Německo, tak jsme na tom ve srovnání s těmito zeměmi

dobře. Přeci jenom, jakým způsobem se daří snižovat nezaměstnanost právě v té bývalé východní části Německa? Víím, že je to problém. Já jsem si včera ze statistik vytáhla čísla. Ta jsou opravdu vysoká, kolem osmnácti, dvaceti procent.

Michael BURDA, Humboldt Univerzity Berlin

-----  
To je pravda. Největším problémem ve východním Německu je to spojení se západním Německem, což byla velmi zámožná země. Česká republika, Slovensko, Polsko začínaly od začátku, na zelené louce a více lidí bylo vtaženo do podnikání, hodně třeba německých společností investuje ve východní Evropě. Takže problém západní ..., promiňte, východního Německa je právě v tom, že se spojilo s ekonomikou na velmi vysoké úrovni, jsou tam vysoké daně a všeobecně byl to tedy prudký pokles. A zasahují do toho také nové vzorce globalizace, takže je to velký problém zejména pro východní Německo.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka

-----  
Jsou to, co jste vyjmenoval, hlavní důvody té trvalé nezaměstnanosti v Německu nebo tam hrají důležitou roli i jiné faktory, dejme tomu přístup lidí k zaměstnání?

Michael BURDA, Humboldt Univerzity Berlin

-----  
Ekonomové mají tendenci si myslet, že postoje lidí jsou víceméně permanentní, a že spíše působí ekonomické prostředí na rozhodnutí lidí. Ty stimuly, ty pobídky, které existují, například Česká republika má velmi šťastné postavení. Jsou tu lidé a přitom hned vedle jsou výrobní podniky v západním Německu bývalém a jinde v západní Evropě a nepůsobí tak silně vliv Číny a Indie. Takže teď hospodářství roste rychleji a to je velmi důležité a ke všemu ostatnímu tedy to hospodářství si počíná dobře. A zejména když se někam posunuje hospodářství, nastávají problémy. Výrobní podniky z Německa mají tendenci se přesouvat. Osmadvacet až třicet procent podniků a lidí, kteří se k něčemu vyškolili, se musí přeškolovat. A když to neudělají, tak zůstanou nezaměstnaní a to je problém.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka

-----  
Jsou tedy lidé právě z této bývalé východní části Evropy ochotni stěhovat se za prací? To je určitě otázka i pro vás, pro pana Duška. Jsme vůbec ochotni migrovat?

Libor DUŠEK, ekonom

-----  
Jsme. Určitá migrace směrem i do těch zemí Evropské unie, které už otevřely trh práce pro nás, probíhá. Spíš závažnější je ten nedostatek migrace uvnitř země. Když srovnáte nezaměstnanost v Praze, která je velmi nízká, a třeba v severních Čechách, kde je velmi vysoká, vzdálenost mezi těmito místy je minimální, a přitom nedochází k masivnímu přesunu třeba méně kvalifikovaných pracovníků ze severních Čech do Prahy, jenom velmi málo. Myslíme si, že je to třeba právě proto, že český sociální systém demotivuje od práce jako takové a dále deformace na trhu s bydlením, hlavně regulace nájemného, natolik zvětšují rozdíly v cenách bydlení mezi chudými regiony a Prahou, že i po získání práce v Praze to, co lidé zaplatí navíc za bydlení, tak téměř vymaže většinu zisku z nalezení práce v tomto prosperujícím regionu.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka

-----  
Vy už jste nastínil další oblast, o které se můžeme krátce zmínit. To jsou právě sociální dávky. Jakým způsobem se právě ta podpora v nezaměstnanosti, ať už je to přímo podpora v

nezaměstnanosti, nebo ty různé dávky sociální podpory, podepisuje na ochotě lidí pracovat, právě na těch číslech, která pak ve statistikách čteme.

Libor DUŠEK, ekonom  
-----

Český sociální systém je nastaven tak, že demotivuje od práce hodně, zvláště ty chudší příjmové skupiny. Například můj kolega v jedné studii spočítal, že když si vezmete dělníka s rodinou, se třemi dětmi, tak kdyby mohl, když bude nezaměstnaný a využije plně veškerou štědrost našeho sociálního systému a už ani nepobírá podporu v nezaměstnanosti, tak i tak může ta rodina získat na sociálních dávkách zhruba čtrnáct tisíc. Ale když vezme práci, která mu nese mzdu čtrnáct tisíc, tak mu potom daně plus ty sociální dávky, o které přijde, způsobí, že nakonec si ta rodina přilepší asi jenom na sedmáct tisíc. Takže najednou z práce, která by mohla vynášet čtrnáct, vám zůstanou jenom tři navíc a možná už je lepší nechat tři tisíce plavat a radši si užívat volného času.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka  
-----

Poprosím už jen stručně i pana Burdu, jaké zkušenosti právě s tímto sociálním systémem, jak jsme slyšeli, jak funguje u nás, jaké zkušenosti s ním máte v Německu?

Michael BURDA, Humboldt Univerzity Berlin  
-----

Já musím říci, že český systém je méně, mnohem méně štědrý než německý, to je z hlediska úrovně. Němci zreformovali, musejí reformovat systém, protože je hrozně drahý. Čím je to štědrejší, tím více je zatížen daňový poplatník. Ten systém už se dostával do rizika, že se stane až příliš drahý. Zvýšili nakonec daně pro ty pracující a je to bludný kruh. Český systém, já myslím, že je o trochu méně štědrý, ale pořád je tu problém, že není dostatečně přitažlivé pro lidi, aby se snažili vydělávat a doopravdy pracovat. Je to ta marže, vysoká úroveň daní. To je závažný úkol pro všechny průmyslové země, aby přitáhly lidi zpět do práce.

Václava VAŘEKOVÁ, moderátorka  
-----

Teď jsme nastínili řadu zajímavých témat. Bohužel, čas nás tlačí. Možná se k nim dostaneme v našem vysílání někdy příště. Pánové, děkuji mnohokrát za odpovědi. Ve studiu Dobrého rána jsme přivítali ekonoma Michaela Burdu z USA, který přednáší také na berlínské Humboldtově univerzitě. Děkujeme. Na shledanou. A také ekonoma Libora Duška z institutu CERGE-EI. Děkuji i vám.

Libor DUŠEK, ekonom  
-----

Na shledanou.  
-----